

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ І ПРИРОД
ОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ

СУ СМЯ НУБіП України
7.5-072-05

«Положення про робочу програму навчальної дисципліни»

**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ І
ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ**

Кафедра ___ міжнародних відносин і суспільних наук _____

ЗАТВЕРДЖЕНО

Факультет (ННІ) ___ харчових технологій та _____
управління якістю продукції АПК
(назва)

“_19_” ___ червня _____ 2026_ р.

**РОБОЧА ПРОГРАМА
НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ**

___ **Історія української державності** ___

Галузь знань _22 «Охорона здоров'я»

Спеціальність 229 «Громадське здоров'я»

Освітня програма «Нутриціологія здорового харчування»

Факультет (ННІ) ___ харчових технологій та управління якістю
продукції АПК_

Розробник: кандидат історичних наук, доцент кафедри міжнародних
відносин і суспільних наук Олена КРОПИВКО

Київ – 2026 р.

Опис навчальної дисципліни_ Утвердження української державності супроводжується піднесенням національної свідомості в широких верствах суспільства, загальним зростанням інтересу до історичного минулого. Історія української державності включає в себе процеси виникнення і функціонування національних державних установ, національну державницьку думку та національно-визвольні змагання українців за відновлення своєї державності у період бездержавного існування України. Державність – комплекс політичних інститутів, що діють на території, населеній національною спільнотою, пов'язують її в компактну цілісність і забезпечують розвиток у сучасному й майбутньому. До головних рис державності належать: суспільна влада; система правових норм; населення і територія з визначеними кордонами. Державні утворення: Київська Русь, Галицько-Волинська держава, Київське князівство XV ст., Запорозька Січ, козацька держава часів Богдана Хмельницького, Гетьманщина, УНР і Українська держава XX ст., УСРР – УРСР — усе це ланки єдиного історичного процесу, який, попри всі драматичні повороти, відбивав постійне прагнення українського народу жити незалежним державним життям.

Курс ставить завдання ознайомити з основними етапами українського національно-визвольного руху, його конкретним змістом та організаційними формами. Значне місце посідає розкриття діяльності українських політичних партій від початків їх заснування і до висвітлення сучасного процесу становлення багатопартійності в нашій країні. Передбачається всебічне висвітлення подій і переосмислення складних процесів, пов'язаних із боротьбою за українську державність у XX ст. Приділяється увага сучасним проблемам державотворення в незалежній Україні.

Галузь знань, спеціальність, освітня програма, освітній ступінь		
Освітній ступінь	бакалавр	
Спеціальність	229 «Громадське здоров'я»	
Освітня програма	Нутриціологія здорового харчування»	
Характеристика навчальної дисципліни		
Вид	Обов'язкова	
Загальна кількість годин	120	
Кількість кредитів ECTS	4	
Кількість змістових модулів	2	
Курсовий проект (робота) (за наявності)		
Форма контролю	екзамен	
Показники навчальної дисципліни для денної та заочної форм здобуття вищої освіти		
	Форма здобуття вищої освіти	
	денна	заочна
Курс (рік підготовки)	1	
Семестр	1	
Лекційні заняття	30 год.	
Практичні, семінарські заняття	30 год.	

Лабораторні заняття	.	
Самостійна робота	60 год.	
Кількість тижневих аудиторних годин для денної форми здобуття вищої освіти	4 год.	

1. Мета, компетентності та програмні результати навчальної дисципліни

Мета: розвиток національної самосвідомості майбутніх фахівців; виховання патріотичних і морально-етичних переконань фахівця, причетності до тисячолітньої історії українського народу; набуття навичок роботи з історичними джерелами та літературою, наукового аналізу, спрямованих на забезпечення самостійного осмислення закономірностей історичного розвитку; вироблення умінь застосовувати набуті знання з історії у повсякденній діяльності, для орієнтації в суспільно-політичному житті, оцінки суспільних явищ і подій.

Набуття компетентностей:

загальні компетентності (ЗК):

ЗК 1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК 2. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

ЗК 4. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК 5. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК 6. Здатність до міжособистісної взаємодії.

ЗК 8. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлення цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідності його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

ЗК 9. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

Програмні результати навчання (ПРН):

ПРН 2. Критично осмислювати факти, аналізувати та узагальнювати інформацію у професійній сфері.

ПРН 4. Вільно спілкуватися державною та англійською мовами усно і письмово з професійних питань.

ПРН 7. Використовувати теорії та методи соціальних наук.

ПРН 15. Здійснювати просвітницьку діяльність серед працівників галузі та населення.

2. Програма та структура навчальної дисципліни

- повного терміну денної (заочної) форми навчання

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин													
	денна форма								Заочна форма					
	ти жні	у с ь о г о	у тому числі					у сь о го	у тому числі					
			л	п	лаб	ін д	с.р.		Л	п	лаб	інд	с. р. .	
1	2	3	4	5	6	7	8	9						
Змістовий модуль 1. Українська державність: витоки, форми, тенденції														
Тема 1. Вступ до курсу «Історія української державності».	1		2	4	-	-	2	8						
Тема 2. Генеза української державності в епоху середньовіччя: наукова полеміка	2		2	2	-	-	4	8						
Тема 3. Литовсько-польський період української історії	3		2	2			4	8						
Тема 4-5. Козацько-гетьманська держава (сер. XVII ст. – кін. XVIII ст.)	4-5		4	4	-	-	4	12						
Тема 6. Відродження ідей українського національного самовизначення та державності в XIX ст.	6		2	2	-	-	4	8						
Тема 7. Нові тенденції в суспільно-політичному житті України на початку XX ст.	7		2	2			4	8						
Разом за змістовим модулем 1			14	16			22	52						
Змістовий модуль 2. На шляху до відродження державності (XX - поч. XXI ст.)														
Тема 8. Українська революція та альтернативи державотворення (1917-1921 рр.)	8		2	2	-	-	6	10						
Тема 9. Радянська форма державності в Україні в умовах тоталітаризму (1921-	9		2	2	-	-	6	10						

1939 рр.)													
Тема 10. Україна і друга світова війна: нова парадигма	10		2	2	-	-	6	10					
Тема 11. Зміни в політичному житті України (др. пол. 40–80-х рр. XX ст.)	11		2	2			4	8					
Тема 12-13. Особливості державотворчих процесів в незалежній Україні	12-13		4	2	-	-	4	10					
Тема 14. Україна і світ: геополітичний фактор в історичній ретроспективі	14		2	2	-	-	6	10					
Тема 15. Аграрний сектор економіки України: історія та сучасність	15		2	2			6	10					
Разом за змістовим модулем 2			16	14	-	-	38	68					
Усього годин	15	120	30	30	-	-	60	120					

3. Теми лекцій

- повного терміну денної (заочної) форми навчання

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Вступ до курсу «Історія української державності»	2
2.	Генеза української державності в епоху середньовіччя: наукова полеміка	2
3.	Литовсько-польський період української історії	2
4.	Козацько-гетьманська держава (сер. XVII ст. – кін. XVIII ст.)	4
5.	Українська революція та альтернативи державотворення (1917-1921 рр.)	2
6.	Відродження ідей українського національного самовизначення та державності в XIX ст	2
7.	Нові тенденції в суспільно-політичному житті України на початку XX ст.	2
8.	Українська революція та альтернативи державотворення (1917-1921 рр.)	2
9.	Радянська форма державності в Україні в умовах тоталітаризму (1921-1939 рр.)	2
10.	Україна і друга світова війна: нова парадигма	2
11.	Зміни в політичному житті України (др. пол. 40–80-х рр. XX ст.)	2
12.	Особливості державотворчих процесів в незалежній Україні	2
13.	Україна і світ: геополітичний фактор в історичній ретроспективі	2

14.	Аграрний сектор економіки України: історія та сучасність	2
-----	--	---

4. Теми лабораторних (практичних, семінарських) занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Методичне заняття	2
2.	Державотворчі традиції на території України в стародавню добу: гіпотези та докази	2
3.	Державотворчі традиції Княжої доби	2
4.	Українські землі у складі іноземних держав XIV – I пол. XVII ст.	2
5.	Українська державність в II половині XVII ст.	2
6.	Функціонування державних механізмів на українських землях у XVIII ст.	2
7.	Суспільно-політичний рух в Україні у XIX ст.	2
8.	Національно-демократичні сили в боротьбі за українську державність (поч. XX ст.)	2
9.	Боротьба за відновлення державності українського народу (1917–1920 рр.)	2
10.	Суспільно-політичний розвиток українських земель у міжвоєнний період	2
11.	Проблеми української державності в роки Другої світової війни	2
12.	Суспільно-політичні трансформації в Україні (1945–1991 рр.)	2
13.	Теорія та практика державного будівництва в умовах незалежності України	2
14.	Українська держава на сучасному етапі	2
15.	Розвиток аграрного сектору України в історичній ретроспективі	2

5. Теми самостійної роботи

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Монархія та республіка – політичні форми перших рабовласницьких держав на території України.	2
2.	Особливості державно-правового розвитку Галицько-Волинського князівства, найвідоміші пам'ятки права галицько-волинської землі.	2
3.	Теорії виникнення українського козацтва та особливості тлумачення етимології терміну «козак».	2
4.	Річ Посполита і козацтво.	2
5.	Запорізька Січ — феномен українського державотворення.	2
6.	Внесок гетьманів у розвиток української державності за доби Гетьманщини.	4
7.	Особливості заселення і розвитку Слобідської України.	2
8.	Політичний проект І. Мазепи та спроба його втілення.	2
9.	Початок утворення діаспори	2
10.	Діяльність Центральної Ради у сфері зовнішньої політики.	3
11.	Здобутки Гетьманату в розвитку інституту державної служби, в зовнішньополітичній діяльності, у військовому будівництві.	3
12.	Процес утворення Західноукраїнської Народної Республіки (ЗУНР) та її історична доля.	3

13.	Зміни в державному статусі УСРР після завершення юридичного оформлення Радянського Союзу.	2
14.	Правові засади та наслідки приєднання Західної Волині, Східної Галичини, Північної Буковини й частини Бессарабії до складу УРСР.	2
15.	Характерні риси та особливості окупаційного режиму на окупованих українських землях.	2
16.	Зміни у напрямках та формах боротьби ОУН за незалежну Україну після 1944 року.	2
17.	Характерні особливості державного розвитку України у повоєнний період.	2
18.	Правові засади передачі Кримської області із складу РРФСР до складу УРСР.	2
19.	Зміст та значення документів 1990-1991 рр., прийнятих Верховною Радою УРСР для утвердження реального суверенітету України.	2
20.	Зміст та історичне значення Акту проголошення незалежності України і результатів Всеукраїнського референдуму 1 грудня 1991 р.	2
21.	Процес становлення українського парламентаризму і президентської влади в Україні.	2
22.	Анексія Криму і збройна агресія Росії проти України у 2014 р.	4
23.	Революції Помаранчева і Гідності - спільне і відмінне	4
24.	Мінські домовленості	2
25.	Початок повномасштабного вторгнення в Україну 24.02.2022 р.	4
	Разом	60

6. Методи та засоби діагностики результатів навчання:

(вибрати необхідне чи доповнити)

- усне або письмове опитування;
- тестування;
- захист практичних робіт;
- пірінгове оцінювання;
- захист рефератів.

7. Методи навчання (вибрати необхідне чи доповнити):

- проблемне навчання;
- кейс-метод;
- проєктне навчання;
- навчання через дослідження;
- навчальні дискусії та дебати;
- командна робота.

8. Оцінювання результатів навчання.

Оцінювання знань здобувача вищої освіти відбувається за 100-бальною шкалою і переводиться в національну оцінку згідно чинного «Положення про екзамени та заліки у НУБіП України»

8.1. Розподіл балів за видами навчальної діяльності

Вид навчальної діяльності	Результати навчання	Оцінювання
Модуль 1. Українська державність: витоки, форми, тенденції		

Тема 1. Вступ до курсу “Історія української державності”		
Практична робота 1. Методичне заняття	ПРН 7. Ознайомитися із структурою курсу, системою оцінки знань, джерелами інформації та вимогами до виступів і написання самостійної роботи	
Практична робота 2. Державотворчі традиції на території України в стародавню добу: гіпотези та докази	ПРН 2, ПРН 7. Розуміти суть поняття “українське державотворення”, специфіку формування території України і національних атрибутів державності, розвитку державотворчих процесів до раннього середньовіччя. Мати уявлення Розуміти суть дискусії щодо етногенезу українців.	10
Тема 2. Генеза української державності в епоху середньовіччя		
Практична робота 3. Державотворчі традиції Княжої доби	ПРН 2, ПРН 7. Аналізувати особливості становлення, концепції (теорії) зародження державності, специфіку державного та суспільного устрою, правове становище окремих верств населення, еволюцію інститутів права. Розуміти значення України-Руси в процесах українського державотворення	10
Практична робота 4. Українські землі у складі іноземних держав XIV – I пол. XVII ст.	ПРН 2, ПРН 7. Розуміти причини інкорпорації України-Руси Литвою і Польщею. Знати причини і наслідки об’єднання Литви і Польщі в річ Посполиту для українських земель. Взаємовідносини з Кримським ханством. Виникнення і наростання національної, соціальної і релігійної конфронтації. Завершення формування української народності.	10
Тема 3. Козацько-гетьманська держава (сер. XVII ст. – кін. XVIII ст.)		
Практична робота 5. Українська державність в II половині XVII ст.	ПРН 2, ПРН 7. Розкривати передумови, причини, хід та значення української революції середини XVII ст., специфіку державного та суспільного устрою Української козацької держави. Характеризувати джерела та основні інститути державності.	10
Практична робота 6. Функціонування державних механізмів на українських землях у XVIII ст.	ПРН 2, ПРН 7. Розуміти тенденції у державному житті та соціально-правовому становищі українських земель.	10
Тема 5. Нові тенденції в суспільно-політичному житті України на початку XX ст.		
Практична робота 7. Суспільно-	ПРН 2, ПРН 7. Знати об’єктивні	10

політичний рух в Україні у ХІХ ст.	тенденції виникнення і поширення української національної ідеї та формування політичних об'єднань у ХІХ ст.	
Практична робота 8. Національно-демократичні сили в боротьбі за українську державність (поч. ХХ ст.)	ПРН 2, ПРН 7. Сформувані уявлення щодо еволюції політичних поглядів на проблему української державності ХХ ст.	10
Самостійна робота 1. Українська державність: витоки, форми, тенденції до поч.ХХ ст.	ПРН 2, ПРН 7, ПРН 15.Охарактеризувати еволюційний процес українського державотворення до початку ХХ ст.	10
Модульна контрольна робота 1.		20
Всього за модулем 1		100
Модуль 2. На шляху до відродження державності (ХХ - поч. ХХІ ст.)		
Тема 1. Українська революція та альтернативи державотворення (1917-1921 рр.)		
Практична робота 1. Боротьба за відновлення державності українського народу (1917–1920 рр.)	ПРН 2, ПРН 7. Розкривати процес боротьби за національно-державне відродження України. Характеризувати особливості функціонування та державно-правового будівництва в період українських держав. Обґрунтовувати причини поразки та історичні уроки.	10
Тема 2. Радянська форма державності в Україні в умовах тоталітаризму (1921-1939 рр.)		
Практична робота 2. Суспільно-політичний розвиток українських земель у міжвоєнний період	ПРН 2, ПРН 7. Розуміти причини приходу більшовиків до влади та їх інтервенцію проти УНР. Характеризувати особливості державно-правового становища УРСР в умовах перебування українських земель у складі СРСР.	10
Тема 3. Україна і друга світова війна: нова парадигма		
Практична робота 3. Проблеми української державності в роки Другої світової війни	ПРН 2, ПРН 7. Розуміти причини і наслідки другої світової війни для українських земель;внесок українського народу в перемогу над фашизмом	10
Тема 4. Зміни в політичному житті України (др. пол. 40–80-х рр. ХХ ст.)		
Практична робота 4. Суспільно-політичні трансформації в Україні (1945–1991 рр.)	ПРН 2, ПРН 7. Характеризувати особливості державно-правового становища УРСР в умовах перебування у складі СРСР. Розуміти причини наростання системної кризи радянської тоталітарної держави та передумови зародження національно-визвольного руху кін. 1980 – поч. 90-х рр.тапі.	10
Тема 5. Особливості державотворчих процесів в незалежній Україні		
Практична робота 5. Теорія та практика державного будівництва в	ПРН 2, ПРН 7. Розуміти передумови відродження незалежності України.	10

умовах незалежності України	Розкривати етапи та особливості, труднощі протікання державотворчих процесів.	
Практична робота 6. Українська держава на сучасному етапі	ПРН 2, ПРН 7. Характеризувати місце України в сучасному геополітичному просторі. Розуміти причини російсько-української війни - від анексії Криму до повномасштабного вторгнення	10
Практична робота 7.	ПРН 2, ПРН 7. Розуміти місце аграрного сектору в структурі національної економіки. Усвідомлювати значення для забезпечення продовольчої безпеки світу.	10
Самостійна робота 2. На шляху до відродження державності (XX- XXI ст.)	ПРН 2, ПРН 7, ПРН 15. Охарактеризувати становлення української держави у XX-XXI ст	10
Модульна контрольна робота 2.		20
Всього за модулем 2		100
Навчальна робота	$(M1 + M2)/2 * 0,7 \leq 70$	
Екзамен	30	
Всього за курс	$(\text{Навчальна робота} + \text{екзамен}) \leq 100$	

8.2. Шкала оцінювання знань здобувача вищої освіти

Рейтинг здобувача вищої освіти, бали	Оцінка за національною системою (екзамени/заліки)
90-100	відмінно
74-89	добре
60-73	задовільно
0-59	незадовільно

8.3. Політика оцінювання

Політика щодо дедайннів та перескладання	роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку. Перескладання модулів відбувається із дозволу лектора за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний).
Політика щодо академічної доброчесності	списування під час контрольних робіт та екзаменів заборонені (в т.ч. із використанням мобільних девайсів). Курсові роботи, реферати повинні мати коректні текстові посилання на використану літературу
Політика щодо відвідування	відвідування занять є обов'язковим. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, міжнародне стажування) навчання може відбуватись індивідуально (в он-лайн формі за погодженням із деканом факультету)

9. Навчально-методичне забезпечення:

1. Електронний курс «Історія української державності» Навчально-інформаційний портал НУБІП України [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <https://elearn.nubip.edu.ua/course/view.php?id=3444>

2. конспекти лекцій та їх презентації (в електронному вигляді);

3. Навчальні посібники, підручники: 1. Історія української державності: інтегрований словник-довідник // Хвіст В.О., Білан С.О., Кропивко О.М., Національний університет біоресурсів і природокористування України. - К.: Вид-во НУБіП України, 2024, 296 с.

Методичні матеріали щодо вивчення навчальної дисципліни для здобувачів вищої освіти денної та заочної форм здобуття вищої освіти:

4. Історія української державності: методичні рекомендації для самостійної роботи студентів / Хвіст В.О., Білан С.О., Кропивко О.М., Національний університет біоресурсів і природокористування України. - К.: НУБіП України, 2023.,130 с.

5. Історія української державності.Збірник модульно-контролюючих завдань з курсу для студентів стаціонарної та заочної форм навчання./ Хвіст В.О., Білан С.О., Кропивко О.М., Національний університет біоресурсів і природокористування України. - К.: НУБіП України, 2024, 160 с.

10. Рекомендовані джерела інформації

6. Вегеш М. М., Віднянський С. В. Августин Волошин. Вид. 5-е, доопр., змін. / НАН України. Інститут історії України. – Ужгород; Київ: РІК-У, Інститут історії України, 2022. – 512 с.
7. Вронська Т. Непевний контин[г]ент: депортації із Західної України 1944-1953 років, режимне повсякдення, повернення. – К.: ДУХ І ЛІТЕРА, 2022. – 448 с.
8. За Ідентичність і Незалежність. Війна Росії проти України: історичні передумови, геополітичні паралелі. У 2-х кн. – Кн. 1 / Відп. Ред. В. Смолій; Упоряд.: Г. Боряк, О. Ясь. – Київ : ТОВ "Видавництво "Кліо"", 2022. – 800 с.
http://resource.history.org.ua/cgi-bin/eiu/history.exe?&i21dbn=elib&p21dbn=elib&s21stn=1&s21ref=10&s21fmt=elib_all&c21com=s&s21cnr=20&s21p01=0&s21p02=0&s21p03=id&s21colortems=0&s21str=0017083
9. За Ідентичність і Незалежність. Війна Росії проти України: історичні передумови, геополітичні паралелі. У 2-х кн. – Кн. 2 / Відп. Ред. В. Смолій; Упоряд.: Г. Боряк, О. Ясь. – Київ : ТОВ "Видавництво "Кліо"", 2022. – 801-1552 с.
10. Західно-Українська Народна Республіка 1918-1923. Енциклопедія: До 100-річчя утворення Західно-Української Народної Республіки. – Т. 2: – Івано-Франківськ: Манускрипт-Львів, 2019. – 832 с.
http://resource.history.org.ua/cgi-bin/eiu/history.exe?&i21dbn=elib&p21dbn=elib&s21stn=1&s21ref=10&s21fmt=elib_all&c21com=s&s21cnr=20&s21p01=0&s21p02=0&s21p03=id&s21colortems=0&s21str=0016769
11. Пиріг Р. Перша російсько-українська війна 1917-1918 років: ретроспективний контекст і сучасні аналогії. – К., 2022. – 9 с.
<http://resource.history.org.ua/cgi->

[bin/eiu/history.exe?&i21dbn=elib&p21dbn=elib&s21stn=1&s21ref=10&s21fmt=elib_all&c21com=s&s21cnr=20&s21p01=0&s21p02=0&s21p03=id=&s21colortems=0&s21str=0017055](http://resource.history.org.ua/cgi-bin/eiu/history.exe?&i21dbn=elib&p21dbn=elib&s21stn=1&s21ref=10&s21fmt=elib_all&c21com=s&s21cnr=20&s21p01=0&s21p02=0&s21p03=id=&s21colortems=0&s21str=0017055)

12. Сотий день спротиву агресії Росії: Facebook-рефлексії / Упорядник: Віталій Скальський. Київ: НАН України, Інститут історії України, 2022. 72 с. http://resource.history.org.ua/cgi-bin/eiu/history.exe?&i21dbn=elib&p21dbn=elib&s21stn=1&s21ref=10&s21fmt=elib_all&c21com=s&s21cnr=20&s21p01=0&s21p02=0&s21p03=id=&s21colortems=0&s21str=0016774
13. Рафальський О. УКРАЇНСЬКА ДЕРЖАВА. Витоки. Історична еволюція. Сучасність. Монографія. — К. : Видавничий дім «АДЕФ-Україна», 2024. — 428 с. <https://ipiend.gov.ua/wp-content/uploads/2025/06/Oleh-Rafalskyj.-Ukrainska-derzhava.pdf>
14. Історія української державності та культури : курс лекцій для студентів будівельних ВНЗ освітньо-кваліфікаційного рівня «бакалавр» / Є .В. Перегуда, В .Ф. Деревінський, П. О. Дьомкін [та ін.] ; Київ. нац. ун-т буд-ва і архіт. - Київ ; Тернопіль: КНУБА : Шпак В.Б., 2024. - 92 с. <https://repository.knuba.edu.ua/items/dc3e7b68-9f9b-48be-a0e3-76242700a5f4>
15. Ю. Олійник. СКІФСЬКА ДЕРЖАВА ТА ЇЇ МІСЦЕ В ІСТОРІЇ УКРАЇНСЬКОГО ДЕРЖАВОТВОРЕННЯ (VII–III ст. до н. е.) https://pravoua.com.ua/storage/files/magazines/files/article-pravo_2024_12-s4176.pdf
16. Вознюк, Н. І. (2024). Роль українського козацтва у формуванні державності та культурної ідентичності: історична ретроспектива. *Вісник гуманітарних наук*, <https://h-visnyk.com.ua/index.php/home/article/view/4>
17. Солдатенко В. Ф. Концепції української революції та національної соборності у світлі політичної практики 1917–1920 років : монографія. Київ : Інститут політичних і етнонаціональних досліджень ім. І. Ф. Кураса НАН України, 2023. 608с. https://ipiend.gov.ua/wp-content/uploads/2023/11/Soldatenko-V.F.-Kontsnptsii-ukrainskoi-sobornosti._pdf.pdf
18. Головка В. Вторгнення. 2022. Широкомасштабна агресія Росії проти України. Відп. ред. В. Смолій. НАН України. Інститут історії України. К.: Інститут історії України, 2023. 602 с. https://resource.history.org.ua/cgi-bin/eiu/history.exe?C21COM=2&I21DBN=ELIB&P21DBN=ELIB&Image_file_name=book/0017873.pdf&IMAGE_FILE_DOWNLOAD=0
19. Смолій В., Степанков В. Ідея протекторства в геополітичній доктрині Богдана Хмельницького та переяславський проект 1654 року: Тематичні нариси / НАН України. Інститут історії України. Київ: Інститут історії України, 2023. 144 с. https://resource.history.org.ua/cgi-bin/eiu/history.exe?C21COM=2&I21DBN=ELIB&P21DBN=ELIB&Image_file_name=book/0017843.pdf&IMAGE_FILE_DOWNLOAD=0
20. Віднянський С., Мартинов А. Російсько-українська війна та міжнародне співтовариство / Відп. ред. В. Смолій. НАН України. Інститут історії України. – К.: Інститут історії України, 2023. – 264

c.https://resource.history.org.ua/cgi-bin/eiu/history.exe?C21COM=2&I21DBN=ELIB&P21DBN=ELIB&Image_file_name=book/0017516.pdf&IMAGE_FILE_DOWNLOAD=0

21. Сас П. Сагайдачний: Гроза царів і султанів / Відп. ред. В. А. Смолій. НАН України. Інститут історії України. К.: Інститут історії України, 2024. 798 с.https://resource.history.org.ua/cgi-bin/eiu/history.exe?C21COM=2&I21DBN=ELIB&P21DBN=ELIB&Image_file_name=book/0018284.pdf&IMAGE_FILE_DOWNLOAD=0
22. Україна в цивілізаційних потоках ранньої модерності / НАН України, Інститут історії України. Київ: Академперіодика, 2024. 815 с.https://resource.history.org.ua/cgi-bin/eiu/history.exe?C21COM=2&I21DBN=ELIB&P21DBN=ELIB&Image_file_name=book/0018390.pdf&IMAGE_FILE_DOWNLOAD=0
23. Горобець В. Українські наративи європейської соціокультурної спадщини: традиції та практики самоврядності в Гетьманаті. Аналітична записка / Відп. редактор В. А. Смолій. НАН України. Інститут історії України. Київ: Інститут історії України, 2024. 36 с.<https://doi.org/10.15407/book7-0017988>
24. Віднянський С. В., Мартинов А. Ю. Допомога світової спільноти у відновленні України під час і після російсько-української війни. Аналітична доповідь / За ред. В.А. Смолія. НАН України. Інститут історії України Київ: Інститут історії України, 2025. 100 с.<https://doi.org/10.15407/book16-0018956>
25. Горобець В. Економічні, соціальні й політичні аспекти відновлення козацької України по завершенню Руїни (остання чверть XVII – початок XVIII ст.): лекція / За ред. В. Смолія. НАН України. Інститут історії України. Київ: Інститут історії України, 2025. 52 с.<https://doi.org/10.15407/book16-0018968>
26. Литвин В. Українська історія на терезах політики, культури та науки. Дискусії. Проблеми. Міфи / За ред. В. Смолія. Київ: НАН України. Ін-т історії України, 2025. 207 с.<https://doi.org/10.15407/book14-0018881>
27. Українська Центральна Рада : онлайн-енциклопедія / Інститут історії України НАН України, Відділ історії Української революції, 2025. <https://www.unr.in.ua>
28. Віднянський С. В., Мартинов А. Ю. Фронтири європейської ідентичності України: історичні та ментальні характеристики (друга половина XX – перша чверть XXI ст.) / НАН України. Інститут історії України. Київ: Інститут історії України, 2026. 286 с.https://resource.history.org.ua/cgi-bin/eiu/history.exe?C21COM=2&I21DBN=ELIB&P21DBN=ELIB&Image_file_name=book/0019256.pdf&IMAGE_FILE_DOWNLOAD=0
29. Бачинська О., Чухліб Т. Козаки між імперіями. Історія військових формувань українців (кінець XVIII — початок XX ст.). Київ: Арій, 2025. 400 с
30. Чухліб Т. Козаки та "вікінги". Українсько-шведські відносини XVII—XVIII століть. Київ: Арій, 2025. 384 с.

31. Випробування вогнем. Війна за Незалежність України на цивілізаційній мапі історії та глобальної сучасності / Відп. ред. В. Смолій; Упоряд.: Г. Боряк, С. Блащук, О. Ясь. Київ : ТОВ "Видавництво "Кліо"", 2025. 752 с.